

ΧΩΡΙΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΙΑ

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι πολὺ μὲ ἀπασχόλησε τὸ περιεχόμενο τοῦ ἄρθρου πού μου ζήτησε ὁ εὐγενῆς ἐκδότης τῆς «Εὐθύνης». Τί λόγο πάνω στοῦ λόγο θὰ εἶχα νὰ ἐκφέρω πάνω σ' ἓνα θέμα, πὺ ἐδῶ καὶ δεκαετίες ἀπασχολεῖ τὴν ἀνθρωπότητα; Γίνεται ὅμως ἐξαιρετικὰ ἐπίκαιρο μιᾶς καὶ ἡ ἀνθρωπότητα θεώρησε ὅτι μὲ τὴν ἀυγὴ τῆς νέας χιλιετίας, ὅλα πρέπει νὰ ἐπαναπροσδιορισθοῦν ἀκόμη κι ἡ ταυτότητά μας προβαλλόμενη στὴν ὀθόνη τῆς παγκοσμιοποίησης.

Σκαρφίστηκα λοιπὸν ἓνα παράξενο παιχνίδι πὺ μὲ ἐνθουσίασε στὴν ἀρχή. Φαντάστηκα τὸν ἑαυτό μου νὰ παίρνει στὰ χέρια τοῦ τὸ Δελτίο Ταυτότητός του καὶ ἀπὸ κάτω πρὸς τὰ πάνω νὰ ἀπαλείφει στοιχεῖα πὺ τὸν ἀφοροῦν : ἐκδοῦσα ἀρχὴ καὶ ἡμερομηνία ἐκδόσεως, μητρῶο καὶ δῆμο στὸν ὁποῖο ἀνήκει, θρησκείμα, ὑπηκοότητα, ἐπάγγελμα, γένος, ὀνόματα μητρὸς καὶ πατρὸς, χρῶμα ματιῶν καὶ σχῆμα προσώπου, ὕψος, τόπο γεννήσεως ... Στὸ ὄνομα καὶ στὸ ἐπώνυμο κοντοστάθηκα γιὰ λίγο. Τί θ' ἀπογίνω ἂν ἀπαλείψω κι αὐτὰ τὰ δύο;

Ἐντάξει, πὺ λένε καὶ οἱ νέοι μας. Ἀσφάλεια καὶ τὰ παραρτήματά της δὲν θὰ τὰ χρειάζομαι πλέον· ὅλα ἀσφαλῆ καὶ κεντρικά. Μητρῶα ἀρρένων καὶ δημοτικὲς ἀρχὲς ἀχρείαστα πλέον: θὰ εἶμαι δημότης τοῦ παγκόσμιου χωριοῦ. Θρησκείμα; Ἡ Νέα Ἐποχὴ θὰ τὸ ρυθμίσει κι αὐτό, δὲν χρειάζονται λοιπὸν ἐτικέτες. Ὑπηκοότης; Θὰ πρέπει νὰ ξεχάσω τοὺς ἐπαρχιωτισμοὺς : «εἶμαι Ἕλληνας τὸ καυχῶμαι, ξέρω τὴν καταγωγὴ μου κι ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ μου ἐλευθέρως θὲ νὰ ζεῖ». Εἶμαι πλέον κοσμοπολίτης, ὑπήκοος κανενός, ἔξω ἢ στενο-χωρία. Ἐπάγγελμα, σίγουρα, δὲν χρειάζεται γιὰ νὰ τὸ δηλώσουμε. Ἀκούσαμε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν

στιγμή που θα αρχίσει να απασχολείται επαγγελματικά -αν συμβεί και αυτό γιατί ή ανεργία είναι μόνιμη απειλή- θα ζει με την προοπτική να αλλάξει μέχρι και όκτώ φορές είδος απασχολήσεως. Στην εποχή του τέλους της εργασίας τί να πρωτοδηλώσεις; Όνόματα συζύγων και γένη περιττά. Με τις διαδοχικές ύφιστάμενες πολυγαμίες καλύτερα ό καθένας να κρατήσει το όνομάκι του, αν το κρατήσει κι αυτό, ώστε ν' αποφύγουμε το Δελτίον Ταυτότητας να γίνει ένας παλίμψηστος κώδικας. Όνόματα μητρός και πατρός κι αυτά λίγο δύσκολο να κρατηθούν. Με την διάδοση τών τεχνητών και έξωσωματικών γονιμοποιήσεων στην ουσία γινόμαστε άπατορες και άμητορες. Όσο για το χρώμα τών οφθαλμών, το σχήμα του προσώπου και το ανάστημα καλύτερα να διαγραφούν. Δεν οδηγούμεθα σε μία κλωνοποιημένη αναπαραγωγή που το επιθυμητόν θα επικρατήσει και στο ύψος, και στο σχήμα και στο χρώμα; Ecce homo: ό άνθρωπος χωρίς ιδιότητες. Κι αυτός ό άνθρωπος τελικά δεν θα έχει τόπο κατοικίας, τουλάχιστον μόνιμης, εφόσον εκμηδενίζονται οί αποστάσεις, συντέμνεται ό χρόνος στο ελάχιστο. Ακόμη και το έτος γεννήσεως ποιά σημασία μπορεί να έχει για την ηλικία του, αν οί γαμέτες είναι εκείνοι που την προσδιορίζουν και τόπος γεννήσεως μπορεί να είναι ένας δοκιμαστικός σωλήνας... Πραγματικά ό άνθρωπος μπαίνει σε καινούριες δοκιμασίες που κάποιες δοκιμές του τις τροχοδρομοῦν.

Αδυσώπητα, όμως, έφθασα πάλι στις δυο τελευταίες από τα κάτω αράδες. Όνομα και επώνυμο. Πώς θα το απαλείψω; Μου είχαν πει ότι το όνομά μου είναι ένα όνομα για την αιωνιότητα, με συνδέει μ' ένα φίλο μου που είναι ό άγιός μου, που φέρω το όνομά του, και αυτός ό φίλος είναι φίλος του Θεού. Το επώνυμό μου πάλι με προσδιορίζει σε μία γραμμή ακολουθίας για να ξέρω πόθεν έρχομαι και που υπάγω, για να ξέρω ποιός είμαι, να μπορώ να ταυτιστώ, το έγώ μου να έχει ένα ιδεώδες και όχι το ιδεώδες να είμαι έγώ. Φαίνεται όμως τέτοιου τύπου προβλήματα έχουν από καιρό λυθεί. Τα ιδεώδη δεν τα προσδιορίζω έγώ. Άλλοι τα

προσδιορίζουν και μου όρίζουν ποιός πρέπει να είμαι έγώ στην πιο αυθεντική του ύπαρξη. Είναι για γέλια, μπορεί όμως να είναι και για κλάμματα. Θυμάμαι την έκπληξη που μου είχε προξενήσει πριν κάποια χρόνια μία διαφήμιση -κυκλοφορεί ακόμη στους αθηναϊκούς και άλλους δρόμους- που με προκαλούσε να είμαι έγώ, αν όμως γινόμουν ή ταυτιζόμουν με τη διαφημιζόμενη μάρκα. Μιάς και τα αγγλικά είναι τώρα ή γλώσσα επικοινωνίας και στα αγγλικά είναι γραμμένη ή διαφήμιση την παραθέτω αυτολεξεί: Be You, Be Cooper. Πλήρης μετά-μόρφωση. Η διαφήμιση με τους κανόνες του παιχνιδιού της προσδιορίζει πλέον τις νέες ταυτότητες που δεν χρειάζονται πλέον, γιατί όλοι είμαστε κατ' εικόνα και κάθ' όμοίωσιν ενός απρόσωπου υποδείγματος, έχοντας ύποστει ένα όμογενοποιητικό «λίφτινκ».

Το παιχνίδι αυτό στο όποιο αναφέρθηκα στην αρχή του άρθρου μου δεν μ' ένθουσιάζει τόσο στο τέλος του. Δεν μ' αφήνει όμως και απαισιόδοξο. Θ' άντεπιτεθώ με μίαν άλλη διαφήμιση. Η όμοιοπαθητική είναι κι αυτή έναλλακτική λύση. Ο τρώσας και ίάσεται. Η άλλη διαφήμιση λοιπόν για να πείσει τους μέλλοντες πελάτες της να την προτιμήσουν αναγγέλλει: «Βλέπουμε διαφορές εκεί που οί άλλοι τα βλέπουν όλα ίδια». Το ζητούμενο είναι λοιπόν να δοῦμε αυτές τις διαφορές. Να μην αφήσουμε όσους θέλουν να μάς διαφεντέψουν με την έντύπωση της δικής μας σιωπής των άμνών. Άς μη λησμονούμε ότι υπάρχουν σιωπές που ξεκουφαίνουν. Μπορεί ή παγκοσμιοποίηση να φέρει σε παγκόσμιο επίπεδο αυτή τη σιωπηλή κραυγή, την άλλη παρουσία για την όποία κάνει λόγο ο έπιστολογράφος της προς Διόγνητον έπιστολής. Και δεν είναι ανάγκη πάντα να είναι σιωπηλή ή κραυγή ούτε όμως και κραυγαλέα. Άρκει ή «άλλη παρουσία» να είναι παρηρησία· άρκει να είναι «ζωηρή με άλλον τρόπο». Άρκει να ξέρει ποιά είναι ακόμα κι όταν φέρει ένα γενικό όνομα για παράδειγμα τó όνομα «χριστιανός». Γιατί αυτός είναι κεκλημένος κάτ' όνομα, ξεχωριστά. Η ταυτότητά του, του

προσδιορίζει και την μεταμόρφωσή του κι αναφέρεται σ' Ἐκεῖνον πού ἀνήκει κάθε ἀναφορά. Ἀκόμη κι ὁ Γκρέκο ἀναφέρεται σ' Αὐτόν, ἔστω κι ἂν κάποιοι θεώρησαν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναφερθοῦν σ' αὐτόν στο τέλος τῆς ζωῆς τους.

Θὰ ἔλεγα ὅτι ὁ τίτλος τῆς ἀφιερωμένης στὸν Γκρέκο ἔκθεσης : Ταυτότητα καὶ Μεταμόρφωση, σηματοδοτεῖ τὴ σχέση ταυτότητας καὶ παγκοσμιοποίησης ὑπὸ τὸ πρίσμα ὅμως τοῦ Διογνήτου... Ἔθετε κι αὐτὸς ἀμείλικτα ἐρωτήματα στὸν ἑαυτό του. Ὑπέρ-κόσμιο ἢ ἐνδο-κόσμιο βίο θὰ ἀκολουθοῦσε στὴ ζωὴ του; Ποιὰ θὰ ἦταν ἡ πολιτεία του; Μὲ ἀνακούφιση θὰ πῆρε τὴν ἀπάντηση στὰ ἐρωτήματα πού εἶχε θέσει στὸν συγγραφέα τῆς ἐπιστολῆς. Στὸ γράμμα διαβάζουμε κι ἐμεῖς μ' αὐτόν :

Χριστιανοί... πατρίδας οἰκοῦσιν ἰδίας, ἄλλ' ὡς πάροικοι ·

μετέχουσι πάντων ὡς πολίται καὶ πάνθ' ὑπομένουσιν ὡς ξένοι ·

πάσα ξένη πατρις αὐτῶν καὶ πάσα πατρις ξένη...

ἐπὶ γῆς διατρίβουσιν, ἄλλ' ἐν οὐρανῶ πολιτεύονται...

Ὁ κοσμοπολίτης γίνεται οὐρανοπολίτης καὶ παν-κόσμιος, κοσμούμενος μὲ χίλιες δυὸ μεταμορφωμένες ιδιότητες πού συνεισφέρουν μὲ τὴ σειρά τους στὴν μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου. Ἡ παγκοσμιότητα καὶ ἡ παγκοσμιοποίηση αὐτὴ δὲν εἶναι ἀνώνυμη· φέρει ἐπώνυμο «μονόγραμμα». Σὰν ἐκείνη τὴν παράσταση σὲ φορητὴ εἰκόνα τοῦ 14ου αἰώνα, πού βρίσκεται στὸ Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν, στὴν ὁποία ἐμφανίζεται ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ νὰ κρατεῖ στὸ ἀριστερό του χέρι δίσκο, πού παριστᾷ τὴν ὑδρόγειο καὶ συμβολίζει τὸν κόσμο καὶ φέρει τὸ μονόγραμμα: Χ(ριστός) Δ(ίκαιος) Κ(ριτής)· ἐκεῖ προβάλλεται καὶ ἀνακλᾶται ὁ Χριστὸς ὡς ὁ Κύριος τῆς Οἰκουμένης.